

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
Needs and Guidelines for Developing the Student Assistance System at Schools in the Digital Era
under Ubon Ratchathani Primary Educational Service area office 4

ปวีณา ภูมิทา¹ ดร.อุดมเดช ทาระหอม² ดร.นเรช ขันธะรี³
Paveena Pumita¹ Dr.Udomdet Tarahom² Dr.Narech Khantaree³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) หาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 296 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และมอร์แกน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 5 คน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - test) การทดสอบค่าเอฟ (F - test) การจัดลำดับความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุดและ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น แนวทางพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²Master of Education Degree in Education Administration Ubon Ratchathani Rajabhat University

³อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²Lecturer Master of Education Program in Computer Education Ubon Ratchathani Rajabhat University

³อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³Lecture Master of Education Program in Educational Administration Ubon Ratchathani Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ปวีณา ภูมิทา, paveena.pg66@ubru.ac.th

รับเมื่อ 19 มิถุนายน 2568 แก้ไข 30 พฤษภาคม 2568 ตอรับ 18 สิงหาคม

ปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ที่ควรพัฒนาประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรเน้นกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวก พัฒนาระบบให้คำปรึกษาที่เข้าถึงง่าย และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้สามารถเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุมและทันทั่วถึง 2) ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรให้ผู้เชี่ยวชาญดูแลใกล้ชิด เมื่อปัญหานักเรียนเกินขอบเขตของครูหรือผู้ปกครอง โดยใช้เทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูล และ 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ในศตวรรษที่ 21 พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกตามความถนัด

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the current and desired conditions, and the priority needs for developing the operation of the student assistance system of schools in the digital era; 2) compare the current and desired conditions for developing the operation of the student assistance system of schools in the digital era, as perceived by school administrators and teachers, categorized by their positions, work experience, and school sizes; and 3) establish guidelines for developing the operation of the student assistance system of schools in the digital era under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 4. The research sample consisted of 296 school administrators and teachers, determined using Krejcie and Morgan's table. The target group for this qualitative research comprised five individuals, selected through purposive sampling, including three school administrators and two teachers responsible for the student assistance system. The two research instruments included a set of 5 point rating scale questionnaires with an overall reliability coefficient of .96, and a semi-structured interview form. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, t - test, F - test, the Priority Needs Index (PNI_{Modified}), and content analysis.

The findings of the research were as follows:

1. The current condition of the operation of the student assistance system of schools in the digital era was overall rated at a moderate level, while the desired condition was at the highest level. The priority needs for development, ranking from highest to lowest, were: prevention and solutions to student problems, student transferring, student development promotion, student screening, and knowing individual student.

2. The current condition of the operation of the student care assistance system when categorized by positions, showed no significant differences overall or individual aspect. However, differences were statistically significant at the 0.01 level when categorized by work experience and school sizes. The overall desired condition showed no significant differences across all categories.

3. The guidelines for enhancing the operation of the student assistance system in schools during the digital era under Ubon Ratchathani Primary Education Service Area Office 4, aimed at further improvement, comprise three aspects as follows: 1) Prevention and Solutions to Student Problems - Emphasis should be placed on

organizing activities that promote positive behaviors, developing an easily accessible counseling system, and utilizing digital technology to monitor student behaviors. This will enable comprehensive and timely problem detection and resolution; 2) Student Transferring. Experts should be closely involved in cases where student issues exceed the capacity of teachers or guardians. Digital technology should be employed to facilitate communication and information exchange; and 3) Student Development Promotion. A learning environment should be fostered for improving life skills, and career skills relevant to the 21st century.

Keywords: Priority Needs, Development Guidelines, Student Care Assistance system.

ภูมิหลัง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความพร้อมของนักเรียนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตและความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข จึงเป็นเรื่องสำคัญ กระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในการจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างดีในโรงเรียนที่ดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียนทุกแห่งในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ควรนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 9 – 10)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความยั่งยืน โดยนักเรียนทุกคนต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ และปกป้องในทุกด้านอย่างเหมาะสมและทันทั่วถึง รวมถึงการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้กลายเป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 1 – 6) ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประเมินความต้องการเป็นกระบวนการที่สำคัญในการวิเคราะห์และกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น ผลจากการประเมินจะช่วยในการวางแผนและกำหนดแนวทางพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับความต้องการจริง เพื่อป้องกันการสูญเสียทรัพยากร และช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผลการประเมินนี้ยังช่วยเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาและนำไปสู่การพัฒนาผลลัพธ์ในเชิงบวกและสร้างสรรค์ (สุวิมล ว่องวานิช, 2558, หน้า 62)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ สนองรับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความปลอดภัยของผู้เรียน และโอกาสทางการศึกษา (แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4, 2567, หน้า 69 – 70) ถึงแม้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จะมีนโยบายและได้ดำเนินการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง แต่ยังมีสภาพปัญหาของนักเรียนที่ยังพบเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ปัญหายาเสพติดในนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ปัญหาทางการเรียนที่นักเรียนต้องออกกลางคัน และปัญหาอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ

มากขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนให้สอดคล้องกับ การศึกษายุคใหม่ ให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุข และปลอดภัย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

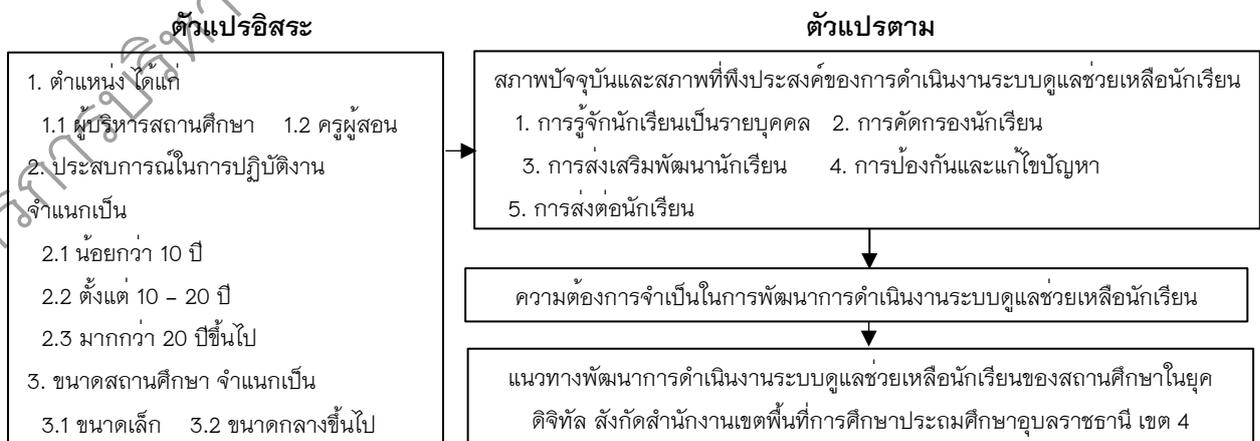
คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 อยู่ในระดับใด และมีลำดับเป็นอย่างไร
2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวนประชากร 1,296 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 112 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,184 คน (รายงานข้อมูลสถิติทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4, 2567, หน้า 4)

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 296 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน ครูผู้สอน จำนวน 271 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ซึ่งแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 48 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ ลิเคิ์ทมี 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีไปถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ถึงโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอขออนุญาตในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยกับโรงเรียนในสังกัด
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ คือ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง (ออนไลน์ผ่าน Google forms) และสัมภาษณ์ตามเวลาที่นัดหมายด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือของแบบสอบถาม หาค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ละนามาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) 3) สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t - test) การทดสอบค่าเอฟ (F - test) การจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดีดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดีดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ 1) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (0.400) 2) ด้านการส่งต่อนักเรียน (0.398) และ 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนา (0.395)

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดีดิจิทัล สภาพปัจจุบัน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดีดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ควรพัฒนา 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรเน้นกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวก พัฒนาระบบให้คำปรึกษาที่เข้าถึงง่าย และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้สามารถเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุมและทันทั่วถึง 2) ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรให้ผู้เชี่ยวชาญดูแลใกล้ชิด เมื่อปัญหานักเรียนเกินขอบเขตของครูหรือผู้ปกครอง โดยใช้เทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูล และ 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ในศตวรรษที่ 21 พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกตามความถนัด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดีดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

1.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สถานศึกษาหลายแห่งในปัจจุบันอาจจะยังขาดความพร้อมในด้านเทคโนโลยี เช่น อุปกรณ์ที่ล้าสมัย ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ส่งผลให้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำได้ไม่เต็มที่ ครูและบุคลากรยังมีทักษะการใช้เทคโนโลยีจำกัดและขาดการอบรมเฉพาะเจาะจงสำหรับการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ไม่สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพงษ์ ตระการไทย (2565, หน้า 126) เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวม มีสภาพการปฏิบัติในระดับปานกลาง เป็นเพราะการนำเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล มาใช้ร่วมกับการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการนำมาใช้ เช่น ด้านบุคลากร, ด้านความพร้อมของอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถนำเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล มาใช้ได้อย่างครอบคลุมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกด้าน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาทางด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญและเทคโนโลยีในการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษายังตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมและความคาดหวังในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวลิต ยิ้มแย้ม (2566, หน้า 149) เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครองรวมถึงชุมชน ทำให้ศักยภาพที่อยากให้เกิดตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูประจำชั้นอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผู้วิจัยได้จัดลำดับค่าความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด เนื่องจากนักเรียนต้องเผชิญกับปัญหาหลากหลาย การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเฝ้าระวัง วิเคราะห์ข้อมูล และแจ้งเตือนปัญหาอย่างทันท่วงทีจะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าถึงนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็วและตรงจุด มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธารัตน์ มณีรัตน์ (2562, หน้า 7) ที่กล่าวไว้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูที่ปรึกษาต้องเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน สามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อบรรเทาปัญหา ดูแลและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา

อย่างใกล้ชิด พร้อมให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มที่ รวมถึงแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง 2) ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ลำดับที่ 2 เนื่องจากนักเรียนบางกลุ่มที่มีปัญหาซับซ้อน เช่น ปัญหาครอบครัว พฤติกรรมเสี่ยงหรือสุขภาพจิต อาจต้องได้รับการดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฉพาะด้าน ส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลที่เหมาะสมและสามารถกลับเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมั่นคง มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ จันทรจิรา แลหมั่น (2566, หน้า 11) ที่กล่าวไว้ว่า การส่งต่อนักเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือปรับพฤติกรรมได้ โดยแบ่งเป็น การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก การส่งต่อภายใน คือ การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาซึ่งยากต่อการแก้ไข โดยส่งต่อให้ครูที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ครูพยาบาล หรือครูฝ่ายปกครอง ส่วนการส่งต่อภายนอก คือ การดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านการส่งต่อภายในแล้วแต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญ เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการบำบัด เจ้าหน้าที่ควบคุมความปลอดภัย หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับการดูแลที่เหมาะสมและทันเวลา และ 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน เนื่องจากการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ได้มีเพียงแค่การป้องกันและแก้ไขปัญหา แต่ยังต้องส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีสามารถช่วยสนับสนุนการพัฒนานักเรียนได้หลากหลาย จะช่วยให้เด็กเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถปรับตัวได้ดีในสังคมยุคใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ วุฒิพงษ์ พันทิวา (2563, หน้า 12) ที่กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนภายใต้การดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มที่มีปัญหา ได้รับการพัฒนาให้สามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ สำหรับนักเรียนกลุ่มปกติ ควรได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนกลุ่มเสี่ยงต้องได้รับการสนับสนุนผ่านกิจกรรมที่ช่วยให้กลับเข้าสู่กลุ่มปกติ และป้องกันไม่ไห้กลายเป็นกลุ่มที่มีปัญหาในอนาคต

2. การเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

2.1.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีการรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเท่าเทียม เนื่องจากเป็นภารกิจหลักที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาโดยตรง อีกทั้งนโยบายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นการใช้เทคโนโลยีในระบบดังกล่าวถูกถ่ายทอดและบังคับใช้อย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความเข้าใจที่สอดคล้องกัน ก็อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้การประเมินสภาพปัจจุบันไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิवा ขุนชำนาญ (2564, หน้า 1319) เรื่องการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ซึ่งจำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า

โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า การอบรมและการพัฒนาวิชาชีพที่ครอบคลุมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในหลายโรงเรียน อาจส่งผลให้มุมมองของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใกล้เคียงกัน ก็อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้การประเมินความต้องการพัฒนาในอนาคตไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรดา มลิสลา (2564, หน้า 36) เรื่อง สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า เมื่อจำแนกตามตำแหน่งการทำงาน พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

2.2.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า ความพร้อมด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานที่แตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน บางแห่งอาจมีอุปกรณ์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย ขณะที่บางแห่งยังขาดแคลน หรือมีปัญหาเรื่องความเสถียรของระบบ นอกจากนี้ลักษณะของผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ก็มีผลเนื่องจาก หากผู้ปกครองไม่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของโรงเรียนนั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ นุ่นทอง (2561, หน้า 192) เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 นครศรีธรรมราช - พัทลุง ผลการวิจัย พบว่า ประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันของผู้ตอบ มีผลต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า การตระหนักรู้ร่วมกันถึงความสำคัญของเทคโนโลยี ในการยกระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งไม่ว่าจะมีประสบการณ์มากหรือน้อย ทุกคนต่างเห็นว่าการนำเทคโนโลยีมาช่วยจะช่วยให้การติดตามผลการเรียน พฤติกรรม และการสื่อสารกับผู้ปกครองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564, หน้า 60) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

2.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

2.3.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี และบุคลากรที่สามารถนำระบบดิจิทัลมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ขณะที่สถานศึกษาขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และการเข้าถึงเทคโนโลยี ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพนธ์ วิไล (2563, หน้า 35 - 36) เรื่อง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ กำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ทุกโรงเรียนดำเนินการตามแนวทางเดียวกัน ส่งผลให้ความต้องการพัฒนาระบบมีความคล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เซาวลิต ยิ้มแย้ม (2566, หน้า 143) เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรมุ่งเน้นการสร้างระบบเฝ้าระวังเชิงรุกผ่านกลไกการคัดกรอง และติดตามนักเรียนอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการส่งเสริมทักษะชีวิตให้นักเรียนสามารถรับมือกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ควรจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกและพัฒนาาระบบให้คำปรึกษาที่เข้าถึงง่าย รวมถึงนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อติดตามพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถเฝ้าระวังนักเรียนในทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหาได้อย่างครอบคลุม และลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียนให้น้อยที่สุด เพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัททริกา ลืออุติกุลวงศ์และคณินดา ดวงวิไล (2560, หน้า 393) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคัน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดแนวทางที่มีคะแนนสูงสุดคือ ด้านสถานศึกษา ได้แก่ การเฝ้าระวังนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย โดยมีแนวทางแก้ไขคือ การจัดกิจกรรมโฮมรูมกิจกรรมให้คำปรึกษากิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการจัดโครงการพิเศษ เช่น โครงการอบรมคุณธรรมโครงการแข่งขันทักษะทางวิชาการและโครงการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

3.2 ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรมุ่งเน้นให้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดำเนินการอย่างใกล้ชิด เนื่องจากปัญหาของนักเรียนบางกรณีอาจเกินขอบเขตการแก้ไขของครูหรือผู้ปกครอง การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น พร้อมทั้งกำหนดแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง และภายนอกไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล นักจิตวิทยา หรือหน่วยงานคุ้มครองเด็ก โดยมีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสื่อสารและติดตามผล ควรมีระบบติดตามและประเมินผลหลังการส่งต่อ เพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bastian et al (2019, pp. 6 - 10) ได้ทำการศึกษา การจัดสรรบุคลากรในสถานศึกษาของรัฐ โดยมุ่งเน้นการจัดสรรทรัพยากรจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) นักให้คำปรึกษา 2) นักจิตวิทยา และ 3) นักสังคมสงเคราะห์ การศึกษาครั้งนี้เน้นโรงเรียน 2 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรียนที่มีความยากจนสูงและโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนความต้องการการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกมีความแตกต่างกันในแต่ละระดับโรงเรียน โดยความต้องการดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยชี้ว่า ควรมี

การศึกษาต่อเนื่องเกี่ยวกับวิธีการคำนวณอัตราส่วนผู้เชี่ยวชาญภายนอกให้เหมาะสมกับขนาดและลักษณะของโรงเรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ควรมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างรอบด้าน โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกตามความถนัดและความสนใจ ควบคู่กับการพัฒนาระบบให้คำปรึกษาและแนะแนวที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ The Calhoun School (2015, p. 22) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำระบบการให้คำปรึกษามาใช้ในโรงเรียน โดยยึดหลักว่าพัฒนาการทางอารมณ์ของนักเรียนแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจัดให้มีครูหรือทีมที่ปรึกษาเพื่อดูแลและให้คำปรึกษาแก่แต่ละบุคคลอย่างทั่วถึง โดยนักเรียนสามารถเลือกครูที่ปรึกษาที่ต้องการให้ดูแลกลุ่มได้ ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการดูแลทั้งด้านการเรียน การพัฒนาสังคม ความเป็นอยู่ รวมถึงการประสานงานระหว่างโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้การดูแลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกมิติของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

1.2 ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนา กระบวนการส่งต่อที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบันทึกและติดตามข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้การประสานงานระหว่างครู ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญเป็นไปอย่างรวดเร็วและถูกต้อง

1.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนอย่างรอบด้าน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะชีวิต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

2.2 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่มีประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

กรดา มลิลง. (2564). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาศูนย์ภูมิจังหวัด 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. วิทยานิพนธ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. การค้นคว้า

อิสระ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จักรพงษ์ ตรีการไทย. (2565). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัด

สำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี:

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- จันทร์จิรา แลหมั่น. (2566). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2. สารนิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ชาวลิต ยิ้มยิ้ม. (2566). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นิพนธ์ วิไล. (2563). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 7 ประจำปี 2563 23 มีนาคม 2563. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจวรรณ นุ่นทอง. (2561). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 15(17), 188 – 191.
- ภัทริรา ลืออุติกุลวงศ์และตนิตา ดวงวิไล. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วารสารการบริหารการศึกษาบวบัณฑิต, 17(3), 393
- วุฒิพงษ์ พันทิวา. (2563). สภาพปัญหา และแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิวา ขุนชำนาญ. (2564). การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. เอกสารการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12 25 มิถุนายน 2564. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. (2567). ข้อมูลสถิติทางการศึกษาประจำปีการศึกษา 2567. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.
- _____. (2567). แผนปฏิบัติการ ปีงบประมาณ 2567. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน. (2560). คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปี 2560. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุธารัตน์ มณีรัตน์. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายภัทรบุรพา อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความ ต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bastian, Kevin C. et al. (2019). Understanding the Allocation of Student Support Personnel in Public Schools *AERA Open*, 5(4), 1 – 17.
- The Calhoun School. (2015). Advisory System accessed. Retrieved August 30, 2019, from http://www.calhoun.org/advisory_system.htm.